

С. В. Лозінська

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Хмельницького університету управління та права

Н. І. Чудик-Білоусова

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Хмельницького університету управління та права

УДК 349.6 (4+477)

ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Висвітлюються питання нормативно-правового забезпечення відносин з охорони навколишнього природного середовища в Україні та за законодавством ЄС. Розглядаються напрямки вдосконалення екологічного законодавства України в контексті його адаптації до законодавства ЄС, пропонуються пріоритетні сфери внесення змін до чинного законодавства.

Ключові слова: екологічне законодавство, законодавство ЄС, директиви ЄС, адаптація законодавства.

Законом України “Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” задекларована гармонізація законодавства України та ЄС, у тому числі й адаптація законодавства з охорони довкілля. В установчих актах ЄС система правових норм і принципів щодо природокористування й охорони навколишнього середовища знайшла своє відображення та позначається терміном “екологічне законодавство” (*environmental legislation*) або “екологічне право” (*Environmental Law*) [1, с. 55] Ця галузь права ЄС є унікальною динамічною та розвинутою системою правових норм і є надзвичайно цікавим явищем. Екологічне законодавство ЄС розвивалося протягом останніх років і налічує близько трьохсот законодавчих актів, що переважно стосувалися обмеження забруднення довкілля шляхом впровадження стандартів мінімізації викидів, зокрема у сфері поводження з відходами, забруднення водних ресурсів та атмосферного повітря. Створення такої нормативної бази не змогло запобігти забрудненню навколишнього середовища, тому очевидно стала абсолютна необхідність узгоджених дій у цьому напрямі як на європейському, так і на світовому рівні.

Вивченню й аналізу тих чи інших питань екологічного права ЄС та вітчизняного законодавства у своїх працях надавали значення такі вчені, як А. О. Андрусевич, Є. Є. Вилегжанін, П. А. Калініченко, С. М. Кравченко, М. В. Краснова, В. І. Лозо, Н. Р. Малишева, М. М. Микієвич, О. П. Мірошніченко, Ю. С. Шемшученко та ін.

Метою статті є аналіз досвіду Європейського Союзу з нормативно-правового забезпечення процесів удосконалення чинного екологічного законодавства України в контексті реалізації Україною заходів з євроінтеграції.

Прийнята у 2000 році Програма інтеграції України до Європейського Союзу дозволила провести аналіз поточного рівня готовності України, виконати відповідні зобов'язання у конкретній сфері, зокрема у сфері охорони довкілля, та визначити

© Лозінська С. В., Чудик-Білоусова Н. І., 2012

короткострокові, середньострокові та довгострокові пріоритети. У 2001 році Міжвідомча координаційна рада з адаптації законодавства України до законодавства ЄС затвердила орієнтовний перелік нормативних документів, до яких повинно бути адаптоване законодавство України протягом 2002–2004 років. У сфері охорони довкілля були визначені 56 документів, які стосувалися, зокрема, водної політики, ГМО, флори та фауни, оцінки впливу на навколишнє середовище, небезпечних відходів, запобігання забрудненню та ін. У 2003 році Українсько-Європейський консультаційний центр із питань законодавства провів експертну оцінку наближення законодавства України до законодавства ЄС у сфері довкілля щодо вільного доступу до екологічної інформації, оцінки впливу на навколишнє середовище, захисту атмосферного повітря від забруднення, захисту водних ресурсів, захисту довкілля від відходів, генетично модифікованих організмів (ГМО), охорони природи та ін.) та визначив рівень наближення до відповідного нормативно-правового акта в ЄС із рядом рекомендацій у цій сфері [2, с. 232].

Діяльність ЄС щодо охорони довкілля розпочалася у 1972 р. ухваленням кількох послідовних програм дій, заснованих на вертикальному та галузевому підходах до вирішення екологічних проблем. Важливим кроком стало підписання Амстердамського договору (1999), що закріпив принцип сталого розвитку як одна з цілей ЄС, а високий рівень екологічного захисту визначив одним з абсолютних його пріоритетів. Генеральний Директорат (ГД) з питань довкілля є підрозділом Європейської Комісії, який готує законодавство та політику Європейського Союзу щодо вирішення екологічних проблем та забезпечує виконання державами-членами узгоджених дій щодо цього. Із розвитком екологічної політики ЄС поступово розширився перелік наявних засобів охорони довкілля. Паралельно з прийняттям рамкового законодавства для забезпечення високого рівня охорони довкілля в ЄС впроваджено низку правових інструментів охорони довкілля:

— *LIFE* (програма ЄС, яка реалізується в рамках фінансової перспективи 2007—2013 рр. та стосується боротьби із зміною клімату і зменшення біорізноманіття Європи, та фінансовий інструмент екологічного захисту для розвитку, впровадження та оновлення екологічної політики та законодавства ЄС).

— *Угоди про охорону довкілля* (покращення екологічних аспектів діяльності підприємств та впровадження методів сталого виробництва шляхом заохочення добровільних заходів та угод щодо охорони довкілля).

— *Екологічні мита та податки* (сприяння застосуванню державами-членами фіскальних інструментів підвищення ефективності екологічної політики та забезпечення використання екологічних мит та податків у відповідності до законодавства ЄС).

— *Програма підтримки неурядових організацій, що діють у галузі охорони довкілля*.

— *Інтегрована виробнича політика [Integrated product policy]* (Комісія представляє стратегію укріплення та зміни спрямування екологічної політики, пов'язаної з виробництвом, з метою сприяння розвитку ринку екологічно безпечної продукції та стимулювання громадського обговорення відповідних питань).

— *Європейське агентство з питань довкілля* (забезпечення осіб, відповідальних за прийняття політичних рішень та громадськості надійною та достовірною інформацією про стан довкілля).

— *Еко-маркування продукції* (має на меті рекламування продукції зі зменшеним негативним впливом на довкілля, порівняно з іншими продуктами тієї самої групи).

— *Система екологічного менеджменту та екологічного аудиту [EMAS]* (спрямована на забезпечення постійного вдосконалення ефективності екологічної діяльності європейських організацій та забезпечення громадськості і зацікавлених сторін відповідною інформацією).

— *Оцінка впливу на навколишнє середовище* певних державних та приватних проєктів.

— *Оцінка екологічних наслідків впровадження планів та програм* (проводиться з метою сприяння включенню екологічних аспектів на етапах розробки та ухвалення планів і програм).

— *Екологічні перевірки — мінімальні критерії* (забезпечення більшої відповідності та одностайності у застосуванні та впровадженні законодавства ЄС щодо охорони довкілля шляхом надання мінімальних критеріїв організації, проведення, постконтролю та опублікування результатів екологічних перевірок в усіх державах-членах).

— *Європейський реєстр викидів та перенесення забруднюючих речовин [PRTR]* (покращення громадського доступу до інформації про стан довкілля та сприяння запобіганню і зменшенню забруднення у довгостроковій перспективі).

Відповідно політика ЄС у сфері охорони довкілля спрямована на підтримку і поліпшення якості навколишнього середовища, охорону здоров'я населення, ощадливе і раціональне використання природних ресурсів, сприяння заходам на міжнародному рівні, що спрямовані на розв'язання регіональних і глобальних проблем довкілля задля досягнення високого ступеня охорони навколишнього середовища. Шоста Програма дій у сфері екології на 2002–2012 роки визначає такі пріоритети: зміна клімату, природа та біорізноманітність, довкілля та здоров'я, природні ресурси та відходи. Основними органами, які беруть участь у розробці й реалізації екологічної політики ЄС, є Екологічна рада, яку іноді називають радою міністрів навколишнього середовища, що діє у рамках Ради ЄС; Генеральний директорат з питань навколишнього середовища, який очолюється одним із членів Європейської комісії; Комітет з питань навколишнього середовища й захисту споживача Європейського Парламенту. Спеціалізованою установою ЄС у сфері охорони навколишнього середовища є Європейська агенція з охорони навколишнього середовища (Європейське екологічне агентство та Європейська мережа інформації і спостереження за довкіллям, засновані постановою Ради Міністрів від 7 травня 1990 р., функціонують з 1994 року). Метою діяльності агентства є забезпечення Спільноти об'єктивною інформацією щодо стану довкілля на європейському рівні з метою вжиття необхідних заходів для захисту навколишнього середовища, в оцінці імплементації цих заходів і забезпеченні надходження достовірної інформації до громадськості [3, с. 189–190]. Головними завданнями агентства є реєстрація, перевірка й оцінювання екологічних даних; інтегрування європейської інформації в міжнародні програми моніторингу стану навколишнього середовища, заснованих ООН; прискорення розвитку методів підрахунку шкоди, завданої навколишньому середовищу; поширення обміну інформацією щодо найкращих технологій для попередження або зменшення збитків, завданих навколишньому середовищу; надання допомоги ЄС та державам-членам для ухвалення відповідних рішень щодо поліпшення стану довкілля. Агентство створено як координаційний центр Європейської мережі обміну інформацією і спостереженням за довкіллям, що поєднує 600 екологічних організацій Європи. У рамках Європейської мережі діють дев'ять тематичних центрів, які ведуть спостереження за викидами в атмосферу і якістю повітря, за станом внутрішніх водних об'єктів, земельними ресурсами, морським та береговим середовищем, ґрунтами, водними ресурсами, охороною природи та відповідно реєструють джерела інформації [4].

Одним із аспектів екологічної політики ЄС є наближення до екологічних вимог ЄС країн-кандидатів. Залежно від відставання у питанні охорони довкілля країни-кандидата від держав-членів питання підготовки до вступу в його екологічному аспекті може створити необхідність залучення великих інвестицій. Тому Європейська Комісія заохочує країни до мобілізації значних внутрішніх та зовнішніх фінансових ресурсів, особливо приватних фондів, для забезпечення відповідності вимогам у цьому питанні. Виконання екологічних вимог ЄС не є

лише “односторонньою справою” держави-кандидата. У випадку із державами Центральної та Східної Європи Союз виділив значну фінансову допомогу (через “*Agenda 2000*”) на екологічне інвестування у країнах-кандидатах, зокрема через “доприєднаний” інструмент структурної політики (ISPA), а також на оновлену програму PHARE та Спеціальну програму з сільськогосподарського розвитку та розвитку села SAPARD. ISPA, роботу за якою було розпочато у 2000 році, виділяв більше 500 млн. євро щорічно на інвестиції в охорону довкілля лише протягом 2000–2006 рр. [5, с. 69, 108, 124]. Тому країни-кандидати самі мобілізують ресурси, потрібні їм для виконання екологічних *acquis*. Комісія інтенсифікувала свою роботу в екологічному секторі через програму PHARE та шляхом заохочення країн-кандидатів до участі у фінансовому інструменті ЄС щодо довкілля (LIFE).

Окремим напрямом екологічної політики ЄС є визначення пріоритетних сфер дій та постановка ключових завдань для держав-кандидатів, які повинні бути виконані на момент приєднання. Так, для країн Центральної та Східної Європи основними проблемами екологічного характеру, які необхідно вирішити не лише в довготерміновій перспективі, але й у стратегії, з метою вступу є забруднення повітря (здебільшого через стаціонарні джерела забруднення (теплоелектростанції та районні ТЕЦ), тому доцільно визначити зони та осередки, де перевищуються ліміти ЄС та модернізувати очисні споруди відповідно до європейських стандартів); управління відходами (прискорення заходів із наближення законодавства у деяких країнах та прискорення національних інвестиційних програм, модернізація сміттєспалювальних заводів); забруднення води (в більшості країн впроваджуються програми основного інвестування для покращення якості та управління відходами води, однак успіхи у запровадженні та застосуванні Директиви щодо “нітратів” є незначними); контроль за промисловим забрудненням та управління ризиками (вимагає особливої уваги з боку країн-кандидатів з великою кількістю промислових підприємств та електростанцій, що забруднюють довкілля промисловими відходами); ядерна безпека та захист від радіації (країни мають прийняти основні закони та підзаконні акти для їх повного виконання).

Країни-кандидати повинні заповнювати прогалини у своєму законодавстві та адміністративних правилах і поліпшувати екологічну ситуацію, посилюючи економіку та конкурентоспроможність.

Для забезпечення ефективного використання ресурсів важливо координувати та цілеспрямовано використовувати зовнішню допомогу. Тому Комісія вирішила розширити діалог та співробітництво із державами-членами та міжнародними фінансовими установами. Вона також надаватиме юридичну та адміністративну технічну допомогу і поради країнам-кандидатам щодо імплементації екологічних *acquis*. Незважаючи на те, що екологічні важелі починають поступово впроваджуватися в різні сектори економіки України, не всі галузі національного законодавства містять екологічне спрямування та забезпечувальні механізми для впровадження екологічних вимог. Тому екологізація галузей господарської діяльності України має бути домінуючою у світлі адаптації екологічного законодавства України до законодавства ЄС.

Екологічна політика України як частина реформ, що впроваджуються у процесі асоціації з ЄС, визначається Законом України “Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року” [6] та Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища (НПД) на 2011–2015 роки [7]. Тому її метою є стабілізація і поліпшення стану навколишнього природного середовища шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку України для гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя і здоров’я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем, адже тривалий час єдиним нормативно-правовим актом, що визначав екологічну політику і стратегію держави, була постанова парламенту 1998 р. [8], положення якої не втратили

актуальності, однак не відповідають вимогам сьогодення, так як зазнала змін екологічна стратегія України. Європейська модель реформи екологічної політики, особливо у сферах екологічного фінансування, екологічного управління на підприємствах, реформування водного господарства, участі громадськості у прийнятті рішень та доступу до інформації, що стосується довкілля, є однією із засад розбудови сучасної демократичної держави з соціально орієнтованою економікою, розвинутим громадянським суспільством [9], пріоритетом для України відповідно до схваленої Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 року [10].

Тому екологічну політику України визначають як організаційну та регуляторно-контрольну діяльність суспільства і держави, спрямовану на охорону, невиснажливе використання та відтворення природних ресурсів, оздоровлення довкілля, ефективне поєднання функцій природокористування та охорони природи, забезпечення норм екологічної безпеки [11, с. 6] відповідно до прийнятих актів та міжнародних зобов'язань України.

На виконання Закону України “Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року” урядом затверджений Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011–2015 роки [7], на виконання якого міністерства за погодженням з Міністерством екології та природних ресурсів (Мінприроди) повинні привести до 30 червня 2012 р. галузеві програми розвитку, програми з охорони навколишнього природного середовища та місцеві програми економічного і соціального розвитку у відповідність з Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2020 року [6] та Національним планом. Також Мінприроди розроблені Методичні рекомендації з підготовки, погодження та затвердження Місцевих планів дій з охорони навколишнього природного середовища (МПДОНПС) [12], спрямовані на їх підготовку. Для належної організації роботи з виконання завдань, покладених на Мінприроди з адаптації законодавства України до законодавства ЄС, керівники центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується урядом через Мінприроди, керівники структурних підрозділів центрального апарату міністерства до 10 лютого 2012 р. мали забезпечити розгляд пропозицій до Базового плану адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (юридичні аспекти) [13].

На сьогодні екологічне законодавство України частково відповідає законодавству ЄС. Так, Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” загалом відповідає Директивам 85/337/ЄЕС та 2001/42/ЄС щодо основних принципів охорони навколишнього природного середовища, водних ресурсів, державних екологічних програм, управління в галузі навколишнього природного середовища, моніторингу стану довкілля, екологічної експертизи та її об'єктів, кадастрів охоронюваних територій, контролю і нагляду за станом природного середовища, заходів забезпечення екологічної безпеки, особливого статусу зон у природоохоронній діяльності, відповідальності за екологічну шкоду [14]. Також суттєвих позитивних змін зазнало законодавство у сфері доступу до публічної інформації, яке в частині надання інформації за запитом відповідає вимогам Директиви 2003/4/ЄС та не потребує суттєвого вдосконалення. Спеціальні вимоги щодо доступу та розповсюдження екологічної інформації визначені у Законі України “Про охорону навколишнього природного середовища” та інших підзаконних актах [14]. Для повної гармонізації необхідно врегулювати питання доступу до дозвільних документів, звітів з оцінки впливу на навколишнє середовище та з оцінки ризику [15]. У ЄС запроваджені механізми дієвого та ефективного доступу до екологічної інформації та залучення громадськості до прийняття рішень з питань довкілля та врахування їхньої думки шляхом громадських слухань, зборів громадськості та референдумів тощо. Основними актами, що регулюють ці питання є Директива 2003/4/ЄС щодо громадського доступу до інформації про навколишнє середовище, якою припинено дію Директиви 90/313/ЄЕС, та Директива 2003/35/ЄС стосовно

громадської участі у діяльності щодо розроблення окремих планів та програм у сфері навколишнього середовища, яка вносить зміни та доповнення щодо участі громадськості та доступу до судової системи до Директив 85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС. Важливим кроком на шляху адаптації до законодавства ЄС стала ратифікація Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція) [16], основні положення якої щодо громадського доступу до інформації про навколишнє середовище та громадської участі у діяльності щодо розроблення окремих планів та програм у сфері навколишнього середовища враховані у законодавстві [6]. Поступово Україна виконує План дій щодо виконання рішення Сторін Орхуської конвенції III/6f, що з урахуванням вимог ст. 7 Директиви 2003/4/ЄС також сприятиме повній гармонізації з вимогами ЄС у частині розповсюдження екологічної інформації.

У ЄС запроваджені механізми дієвого та ефективного доступу до екологічної інформації та залучення громадськості до прийняття рішень з питань довкілля та врахування їхньої думки шляхом громадських слухань, зборів громадськості та референдумів тощо. Основними актами, що регулюють ці питання, є Директива 2003/4/ЄС щодо громадського доступу до інформації про навколишнє середовище, якою припинено дію Директиви 90/313/ЄЕС, та Директива 2003/35/ЄС стосовно громадської участі у діяльності щодо розроблення окремих планів та програм у сфері навколишнього середовища, яка вносить зміни та доповнення стосовно участі громадськості та доступу до судової системи до Директив 85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС.

Законодавство України частково відповідає вимогам Директиви 2003/35/ЄС щодо участі громадськості в підготовці певних планів та програм, що стосуються довкілля, однак досі чітко не визначено поняття “плани з охорони довкілля”, хоча такі документи приймаються [7]. Законодавством врегульовано питання участі громадськості у прийнятті нормативно-правових актів, планів природоохоронних і ресурсозберігаючих заходів, що фінансуються за рахунок коштів фондів охорони навколишнього природного середовища [17]. Директива регулює участь громадськості у прийнятті певних планів та програм, що розробляються, тому доцільно закріпити такі положення у законодавстві про відходи, про хімічні джерела струму, Водному кодексі України та законодавстві про охорону атмосферного повітря.

Законодавство України у сфері охорони атмосферного повітря теж частково відповідає вимогам законодавства ЄС [18; 19]. З метою подальшого наближення чинного законодавства України до проаналізованих джерел законодавства ЄС у секторі “Якість атмосферного повітря” необхідним є визначення зон та агломерації, диференційованих за ступенем якості атмосферного повітря; вдосконалення системи моніторингу стану дотримання вимог у частині атмосферного повітря; встановлення технічних вимог до навантажувального та розвантажувального обладнання щодо перевантаження палива; встановлення вимог до якості палива та інших технічних вимог у сфері охорони атмосферного повітря на рівні технічних регламентів, що замінять державні стандарти, якими закріплена значна частина таких вимог; запровадження планів забезпечення якості атмосферного повітря. Водночас в Україні не здійснюється моніторинг якості атмосферного повітря в частині озону, що врегульовано Директивою 2008/50/ЄС. Організація системи таких спостережень за рівнями забруднюючих речовин потребуватиме значних коштів на придбання та підтримку функціонування відповідного обладнання, підготовку фахівців для забезпечення вимірювання забруднюючих речовин в атмосферному повітрі. Аналіз законодавства України на предмет його відповідності положенням Регламенту 2037/2000/ЄС про речовини, які руйнують озоновий шар, дає підстави стверджувати про його часткову відповідність. З метою забезпечення узгодження положень законодавства України з його вимогами необхідно вдосконалити систему обліку рівня виробництва озоноруйнуючих речовин, яка на сьогодні є частиною обліку небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають

регулюванню, відповідно до спеціального переліку [20; 21]. Не всі озоноруйнуючі речовини підлягають обліку на підставі зазначених вище актів, тому необхідно доповнити правила здійснення обліку в галузі охорони атмосферного повітря у спосіб, який забезпечував би охоплення в повному обсязі всіх озоноруйнуючих речовин; закріпити вимогу на рівні Закону України щодо поступового зменшення використання озоноруйнуючих речовин; встановити правовий механізм поступового зменшення розміщення цих речовин на ринку (з цією метою необхідно розробити правила маркування продукції, що містить у собі озоноруйнуючі речовини).

Аналіз Директиви 2004/42/ЄС про обмеження викидів летючих органічних сполук через використання органічних розчинників у певних фарбах, лаках і продуктах повторної обробки автомобілів та про внесення змін до Директиви 1999/13/ЄС дозволяє констатувати, що чинне законодавство України частково відповідає її вимогам, але не передбачає нормативів вмісту хімічних речовин у фарбах. Зменшення дії небезпечних хімічних речовин на життя і здоров'я людини здійснюється через встановлення ГДК забруднюючих речовин у повітрі робочої зони. Досі регламентація концентрації забруднюючих речовин у повітрі робочої зони здійснюється лише в рамках заходів щодо охорони праці. Нормативи викидів легких органічних сполук у якості гранично допустимих викидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище визначаються лише для стаціонарних установок. Тому необхідно визначити нормативи вмісту цих речовин у фарбах шляхом встановлення технічного регламенту згідно із Законом України "Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності".

Одним з першочергових заходів гармонізації законодавства Директив сектору "Якість води та управління водними ресурсами" є узгодження підходів до класифікації водних об'єктів; розробка та затвердження Положення про плани управління річковими басейнами і методика їх підготовки; визначення екологічних цілей (ст. 4 Директиви 2000/60/ЄС); розробка методика підготовки програм заходів (ст. 11 Директиви 2000/60/ЄС); створення переліку уразливих зон відповідно до критеріїв, встановлених у додатку II до Директиви 91/271/ЄЕС (можливо як додаткової категоризації); запровадження принципу додаткової очистки стічних вод перед скидом у таких зонах; визначення зон, вразливих до (накопичення) нітратів та розробка планів дій щодо таких зон; проведення попередньої оцінки морських вод та встановлення програми моніторингу поточної оцінки з урахуванням характеристик, видів тиску та впливу; актуалізація стратегічних цілей та завдань державної політики щодо охорони та відновлення довкілля Чорного та Азовського морів; встановлення заборони скидів осаду у поверхневій воді з суден, трубопроводів або будь-яким іншим чином; розробку карт загроз і ризику повені та багаторічних комплексних планів управління ризиками повеней; забезпечення на практиці реальних механізмів інформування та участі зацікавлених сторін, зокрема громадськості.

Законодавство України також частково відповідає вимогам Директиви 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності ЄС у галузі водної політики. За реалізацію водної політики відповідає Мінприроди та Держводагентство України. Один із принципів водної політики є принцип басейнового управління, закріплений у Водному Кодексі України та інших нормативних актах. Україна бере активну участь у реалізації басейнового принципу у процесі співпраці з іншими державами регіону. Так, Графік запланованих заходів у рамках головування України у Міжнародній Комісії із захисту р. Дунай (МКЗД) (до кінця 2011 р.) передбачав започаткування процесу підготовки планів управління басейнами р. Сірет та р. Прут та р. Плану управління басейном дельти Дунаю. Законодавством передбачається реформування протягом першого етапу (до 2015 року) системи державного управління у галузі охорони та раціонального використання вод шляхом впровадження інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом. Для забезпечення належного впровадження басейнового принципу управління доцільно на

законодавчому рівні закріпити районування території України за басейновим принципом [22]; забезпечити формування інституційної структури управління водними ресурсами за басейновим принципом; розробити та закріпити критерії оцінки стану річкового басейну; затвердити Положення про плани управління річковими басейнами та плани управління річковими басейнами (у т.ч. з урахуванням вимог ст. 14 Директиви щодо інформування громадськості і консультацій). В Україні існує позитивний досвід участі у розробці плану управління річковим басейном, адже у 2010 році в рамках співпраці з МКЗД розроблено план управління басейном р. Тиса.

Українське водне законодавство частково відповідає водній політиці ЄС, так як передбачає здійснення організаційно-економічних заходів щодо забезпечення раціонального використання вод, відтворення водних ресурсів [23] та передбачає залучення громадськості до процесів обговорення, планування, контролю процесів використання водних ресурсів, що цілком відповідає базовим принципам та пріоритетним діям у сфері водної політики ЄС.

Положення чинного законодавства України частково відповідають вимогам Директиви 98/83/ЄС про якість води, призначеної для споживання людиною [24]. Основні функції з регулювання питань водопостачання і, насамперед, централізованого питного водопостачання, покладено на Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Контроль якості питної води забезпечують органи Державної санітарно-епідеміологічної служби. Гармонізація національних стандартів, нормативно-правових актів у сфері питної води та питного водопостачання до стандартів ЄС мала проводитися упродовж 2006–2010 років, тому технічні вимоги щодо якості води [25] значною мірою врахували європейські вимоги. Також в окремому законі закріплена норма про наближення вимог державних стандартів на питну воду, технологій виробництва питної води, а також засобів вимірювання і методів оцінки до відповідних стандартів, технологій, засобів і методів, прийнятих у ЄС [24]. Тому в процесі розробки та перегляду стандартів на питну воду враховуються не лише показники державних санітарних правил і норм, але й нормативні вимоги щодо якості питної води в ЄС.

Водночас рівень забезпечення населення централізованим водовідведенням у всіх регіонах держави значно нижчий, ніж рівень забезпечення водопостачанням, особливо у селищах міського типу та сільських населених пунктах [26]. Тому в законодавстві передбачена гармонізація законодавства, що регулює діяльність у сфері житлово-комунального господарства, з директивами і стандартами ЄС у період з 2009 до 2014 роки [27]. Першочерговими її заходами повинні стати закріплені зобов'язання держави забезпечити усі міста та селища системами каналізації; створений перелік уразливих зон відповідно до критеріїв; запровадження принципу додаткової очистки стічних вод перед скидом в таких зонах; встановлення заборони скидів осаду у поверхневі води з суден, трубопроводів або будь-яким іншим способом, визначення порядку поводження з промисловими стічними водами підприємств харчової промисловості.

Відповідно до вимог законодавства ЄС в законодавстві закріплено обов'язок органів місцевого самоврядування повідомляти населення про встановлені ними правила, що обмежують загальне водокористування. Законодавство ЄС розширює перелік інформації, що повинна бути повідомлена громадськості [28]. Зокрема проводиться інформування населення, крім повідомлень про характеристику вод для купання, інформування про стан довкілля, наявність будь-яких джерел забруднення та розташування пунктів моніторингу якості води. На відміну від українського законодавства, європейське уточнює засоби поширення такої інформації: інформація щодо класифікації та опису вод для купання та щодо їх можливого забруднення повинна бути легкодоступною для населення та надаватися доступними засобами зв'язку, включаючи Інтернет; повідомлення про заборону купання або попередження про небажаність купання повинна розпізнаватися швидко та легко.

Тому чинне законодавство в контексті такого інформування потребує також нормативного врегулювання.

В Україні досі не визначена процедура оприлюднення відповідними органами змісту звітів щодо скидання стічних вод. На відміну від українського законодавства, законодавство ЄС [29] передбачає публікування відповідними органами звітів про скидання стічних вод та осаду в підзвітних їм регіонах раз на два роки. Тому доцільним є закріплення норми щодо інформування населення про скидання стічних вод та осаду [30] для забезпечення дотримання вимог екологічної безпеки.

Законодавством України закріплені вимоги щодо охорони флори і фауни та природних середовищ існування [31; 32; 33], які частково відповідають вимогам Директиви Ради ЄС 79/409/ЄЕС від 2 квітня 1979 р. про збереження диких птахів, яку було замінено Директивою 2009/147/ЄС про охорону диких птахів. Україна також є Стороною Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі [34]. Тому чинне законодавство не потребує суттєвих змін та доповнень. Окремі зміни в законодавстві повинні стосуватися закріплення в Законі [31] принципу збереження популяцій диких птахів нарівні, відповідно до екологічних і науково-культурних потреб, з урахуванням економічних та рекреаційних вимог та адаптації цих видів до певного рівня (ст. 2 Директиви); розширення переліку заходів із захисту щодо створення біотопів та відновлення зруйнованих біотопів, закріплення вимог щодо заборони продажу, перевезення з подальшим продажем, утримання з подальшим продажем та пропозиція на продаж живих чи мертвих птахів та будь-яких швидко розпізнаваних частин або дериватів таких птахів щодо усіх видів птахів (ст. 1 Директиви) та відповідні винятки щодо окремих видів птахів. Список видів птахів потребує поглибленого фахового аналізу та порівняння з переліком видів, занесених до “Червоної книги України”.

Законодавство України щодо екологічної мережі частково відповідає вимогам Директиви Ради 92/43/ЄЕС від 21 травня 1992 р. про охорону природних середовищ існування та дикої флори і фауни [32; 35; 36; 37; 38]. В основу виділення територій, що в перспективі включаються до екологічної мережі *Nature 2000*, покладено виділення середовищ існування (біотопів, екосистем, місць існування тощо), для яких характерна наявність відповідних складових (біотичних та абіотичних), що визначають їхню особливу роль у збереженні умов виживання й розвитку популяцій видів, які потребують охорони. Цей підхід має обмежене застосування, так як у законодавстві України закріплені ще інші критерії до формування екологічної мережі [35]. Екомережа створюється на базі територій та об’єктів природно-заповідного фонду як основи екомережі з подальшим залученням природоохоронних територій іншого статусу (водоохоронних, рекреаційних тощо) (ст. 14 Закону України “Про екологічну мережу України” [35]). Тому необхідно розробити зміни до законодавства щодо критеріїв формування екологічної мережі.

З метою створення ефективної системи забезпечення органів державної влади та місцевого самоврядування, Збройних сил, підприємств, установ, організацій та населення України гідрометеорологічною інформацією і прогнозами про можливі екологічні та соціально-економічні наслідки коливань і змін клімату затверджено Кліматичну програму України [39], виконання якої покладено на уповноважені органи [40; 41]. Тому з метою адаптації законодавства України до вимог Директиви 2003/87/ЄС розроблено та прийнято за основу проект Закону України “Про регулювання у сфері енергозбереження” (реєстр. № 7231) [42], в окремому розділі якого врегульовано порядок набуття прав на викиди парникових газів і їх розподіл між операторами установок, визначено принципи розподілу прав на викиди, порядок отримання прав на них, порядок прийняття та період дії Національного плану розподілу прав на викиди.

Правовою основою регулювання поводження з батареями й акумуляторами, що містять певні небезпечні речовини, у ЄС є пропозиції Комісії від 21 листопада 2003 р. щодо Директиви Європейського парламенту та Ради [43] про управління

використаними батареями, хімічними акумуляторами. Вимоги щодо утилізації використаних батарейок та хімічних акумуляторів в Україні частково закріплені [43]. До небезпечних відходів належать відпрацьовані батареї свинцевих акумуляторів, цілі чи розламані, несортвані відпрацьовані батареї, за винятком сумішей батарей, наведених у Зеленому переліку відходів. Відходи батарей, не визначені у Зеленому переліку відходів, які містять сполуки, наведені у додатку 2 до Положення (З), в кількості, що перетворює їх у небезпечні; відходи і брутх електричних та електронних вузлів (4), що містять такі компоненти, як акумуляторні батареї або інші батареї, включені до Жовтого переліку відходів. Законодавством встановлені види утилізації небезпечних відходів, зокрема й таких, як відпрацьовані батареї та хімічні акумулятори. Законодавство України не встановлює зобов'язань щодо контролю кількості відпрацьованих батарейок та хімічних акумуляторів із вмістом кадмію, нікелю, знайдених у муніципальних твердих відходах та не містить вимог щодо маркування, яке вказувало б на окреме збирання їх у відпрацьованому вигляді, тому необхідним є внесення змін щодо контролю кількості відпрацьованих батарейок та хімічних акумуляторів із вмістом кадмію нікелю, знайдених у муніципальних твердих відходах та щодо маркування, яке вказувало б на необхідність їх окремого збирання у відпрацьованому вигляді.

Неврегульованими залишаються процедура утилізації транспортних засобів, строк експлуатації яких закінчився, задля запобігання утворенню небезпечних відходів від транспортних засобів, строк експлуатації яких закінчився, та запровадження повторного використання і рециркуляцію їх компонентів для захисту навколишнього середовища [44]. Загальні принципи правового регулювання щодо утилізації транспортних засобів, строк експлуатації яких закінчився, повторного використання, переробки та реставрації моторних транспортних засобів в Україні частково врегульовані законодавством [14]. Так, підприємства, установи, що здійснюють проектування, виробництво, експлуатацію та обслуговування автомобілів, літаків, суден, інших пересувних засобів, установки, виробництво і постачання пального, зобов'язані розробляти і здійснювати комплекс заходів щодо зниження токсичності та знешкодження шкідливих речовин, що містяться у відпрацьованих газах та скидах транспортних засобів, переходу на менш токсичні види енергії й пального, додержання режиму експлуатації транспортних засобів та інші заходи, спрямовані на запобігання й зменшення викидів та скидів у навколишнє природне середовище забруднюючих речовин та додержання встановлених рівнів фізичних впливів. Виробництво й експлуатація транспортних та інших пересувних засобів та установок, у викидах та скидах яких вміст забруднюючих речовин перевищує встановлені нормативи, не допускається. Власники транспортних засобів несуть відповідальність за додержання встановлених для відповідного типу транспортного засобу нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах, скидів забруднюючих речовин та впливу фізичних факторів пересувних джерел на стан навколишнього природного середовища (ч. 3 ст. 56 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" [14]). Українське законодавство не містить вимог щодо збирання всіх транспортних засобів, строк експлуатації яких закінчився, а також гарантій, що такі транспортні засоби належним чином переміщуються та перероблюються, тому доцільним є внесення змін до Закону України "Про відходи", в частині вимог щодо збирання всіх транспортних засобів, строк експлуатації яких закінчився та щодо належного переміщення і переробки таких транспортних засобів.

Правове регулювання утилізації електричних та електронних приладів на рівні ЄС врегульоване [45; 46]. Утилізації підлягають певні категорії електричних і електронних приладів (великі і малі побутові прилади; телекомунікаційні прилади; прилади освітлення; електричні і електронні інструменти (за винятком великомасштабних постійних промислових інструментів); іграшки, прилади для дозвілля і спорту; медичні прилади (за винятком упродовжених і заражених виробів); інструменти контролю (управління); автоматичні фармацевтичні прилади). Тому

держави-члени ЄС повинні заохотити проектування і виробництво електричних і електронних приладів, які враховують і полегшують демонтаж і відновлення, особливо повторне використання і рециркуляцію відходів електричних і електронних приладів та мінімізувати утилізацію відходів електричних і електронних приладів як несорттованих муніципальних відходів і повинні встановити окремі системи збору відходів, а також електричних і електронних приладів. Такі вимоги європейського законодавства не знайшли своє відображення в чинному законодавстві, тому необхідно прийняти нормативно-правовий акт, яким встановити заходи щодо запобігання накопиченню відходів від електричної і електронної техніки, запровадити їх повторне використання, переробку чи інше відновлення, обмежити використання небезпечних речовин у такому устаткуванні.

Європейський Союз визнає, що за підтримки виробників політики, спрямованої на охорону довкілля, можна досягти позитивних результатів, оскільки проблема запобігання промисловим ризикам та аваріям, а також боротьби з їхніми наслідками не може бути вирішена за рахунок лише правового врегулювання [47]. Тому держави повинні гармонізувати своє законодавство, провадити політику із запобігання аваріям на виробництві та зменшення негативного вливу на навколишнє середовище і здоров'я людей, вводити надзвичайний стан під час аварій, з метою запобігання виникненню таких аварій, підтримувати розробку нових ресурсозберігаючих та найбільш сприятливих і безпечних технологій на виробництві, що зменшують ризики у промисловості. Законодавство України [48] в цілому відповідає положенням Директиви 96/82/ЄС щодо інформування у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру; створення і підтримання у постійній готовності загальнодержавної та територіальних систем спостереження і контролю, організації та збирання, опрацювання, передачі інформації про стан довкілля, забруднення харчових продуктів, продовольчої сировини, фуражу та води радіаційними, хімічними речовинами, мікроорганізмами та іншими біологічними агентами; діяльності підприємств у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Однак не враховані положення щодо дотримання комерційної таємниці, захисту сфери приватного життя людини та національної безпеки й обороноздатності країни при оприлюдненні інформації про наслідки аварії на промисловості; обов'язкового переліку інформації, що надається населенню в разі аварії на об'єкті підвищеної небезпеки; участі громадськості у вирішенні питання щодо планування місцезнаходження об'єктів підвищеної небезпеки у населеному пункті.

Відповідно до прийнятих політичних рішень та правових актів України до 2015 року очікується стабілізація екологічної ситуації та уповільнення темпів зростання антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище. До цього часу повинні бути створені умови для підвищення рівня екологічної безпеки населення та громадської активності у сфері охорони навколишнього природного середовища. До 2015 року заплановано започаткування переходу до природоохоронних стандартів ЄС через прийняття відповідної законодавчої бази [11, с. 11], яка, на наш погляд, повинна стосуватися удосконалення чинного законодавства та заповнення існуючих прогалин. Вищенаведений стислий аналіз пріоритетних напрямів європейської екологічної політики свідчить про суттєві напрацювання уряду та уповноважених органів влади, водночас пасивною слід визнати правотворчу діяльність парламенту України щодо активізації процесів адаптації та гармонізації екологічного законодавства України до стандартів ЄС.

Список використаних джерел

1. *Калиниченко, П. А.* Защита экологических прав в законодательстве Европейского Сообщества [Текст] / П. А. Калиниченко, Д. Н. Рациборинская // Экологическое право. — 2003. — № 2. — С. 55–60.

2. Микієвич, М. М. Європейське право навколишнього середовища [Текст] : [навч. посіб.] / М. М. Микієвич, Н. І. Андрусевич, Т. О. Будякова. — Львів : БФ “Екоправо”, 2004. — 256 с.
3. Грицяк, І. А. Правова та інституційна основи Європейського Союзу [Текст] : [підручн.] / І. А. Грицяк, В. В. Говоруха, В. Ю. Стрельцов ; за заг. ред. М. Бойцуна, І. Грицяка [та ін.] ; М—во освіти і науки України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харків. регіон. ін—т держ. упр., Ун—т Лондон Метрополітен. — Х. : ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2009. — 619 с. : табл. — (Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції)
4. Участь України в агенціях і програмах Європейського Союзу: перспективи та можливості [Текст] / Міжнародний центр перспективних досліджень. — К. : [Б. в.], 2008. — 336 с.
5. Європейський Союз. Словник—довідник [Текст] / ред. М. Марченко. — К. : К.І.С., 2006. — 140 с.
6. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року : Закон України від 21.12.2010 р. № 2818-VI [Текст] // ВВР. — 2011. — № 26. — Стор. 1284. — Ст. 218.
7. Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011–2015 роки, затв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 р. № 577–р [Текст] // Урядовий кур’єр. — 2011. — № 135. — 27 липня.
8. Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки : постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 р. № 188/98-ВР [Текст] // ВВР. — 1998. — № 38–39. — Ст. 248.
9. Тодоров, І. Я. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти [Текст] : [монограф.] / І. Я. Тодоров. — Донецьк : ДонНУ, 2006. — 268 с.
10. Концепція національної екологічної політики України на період до 2020 року, затв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.10.2007 р. № 880–р [Текст] // ОВУ. — 2007. — № 79. — Стор. 170. — Ст. 2961.
11. Від практики реалізації природоохоронних заходів до екологічної політики в Україні: шляхи і проблеми [Текст] / В. Г. Потапенко, А. Б. Качинський [та ін.] ; за ред. Ю. М. Скалецького, В. Г. Потапенко. — К. : НІСД, 2011. — 31 с.
12. Методичні рекомендації з підготовки, погодження та затвердження Місцевих планів дій з охорони навколишнього природного середовища (МПДОНПС) [Електронний ресурс] Міністерство екології та природних ресурсів України. — URL : <http://www.menr.gov.ua/content/article/9940>.
13. Щодо підготовки Базового плану адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (юридичні аспекти) : наказ Міністерства екології і природних ресурсів від 26.12.2011 р. № 571 [Електронний ресурс] Міністерство екології та природних ресурсів України. — URL : <http://www.menr.gov.ua/content/article/9872>.
14. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. № 1264–XII [Текст] // ВВР. — 1991. — № 41. — Ст. 546.
15. План дій щодо виконання рішення Сторін Орхуської конвенції III/6f, затв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2008 р. № 1628–р [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1628-2008-%D1%80>.
16. Про ратифікацію Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля : Закон України від 06.07.1999 р. № 832–XIV [Текст] // ВВР. — 1999. — № 34. — Ст. 296.
17. Порядок залучення громадськості до обговорення питань щодо прийняття рішень, які можуть впливати на стан довкілля, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 29.06.2011 р. № 771 [Текст] // ОВУ. — 2011. — № 55. — Стор. 79. — Ст. 2210.
18. Концепція реалізації державної політики щодо скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, які призводять до підкислення, евтрофікації та утворення приземного озону, схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.10.2003 р. № 610–р [Текст] // ОВУ. — 2003. — № 42. — Стор. 73. — Ст. 2230.
19. Концепція зменшення обсягів викидів важких металів в атмосферне повітря, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2000 р. № 1291 [Текст] // ОВУ. — 2000. — № 34. — Стор. 33. — Ст. 1444.
20. Про затвердження переліку найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню : постанова Кабінету Міністрів

- України від 29.11.2001 р. № 1598 [Текст] // ОВУ. — 2001. — № 49. — Стор. 29. — Ст. 2187.
21. Порядок ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2001 р. № 1655 [Текст] // ОВУ. — 2001. — № 51. — Стор. 357. — Ст. 2274.
22. Проект Закону про внесення змін до Водного кодексу України (щодо впровадження інтегрованих підходів в управління водними ресурсами за басейновим принципом) [реєстр. № 10596 від 08.06.2012] [Електронний ресурс] Верховна Рада України. — URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=43683.
23. Про Загальнодержавну програму розвитку водного господарства : Закон України від 17.01.2002 р. № 2988-III [Текст] // ВВР. — 2002. — № 25. — Ст. 172.
24. Про питну воду та питне водопостачання : Закон України від 10.01.2002 р. № 2918-III [Текст] // ВВР. — 2002. — № 16. — Ст. 112.
25. Про затвердження Державних санітарних норм та правил “Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною”, затв. наказом Міністерства охорони здоров’я України від 12.05.2010 р. № 400 [Електронний ресурс] НАУ-online. — URL : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0452-10>.
26. Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку та реконструкції централізованих систем водовідведення населених пунктів України на 2012–2020 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.08.2011 р. № 1004-р [Текст] // ОВУ. — 2011. — № 79. — Стор. 62. — Ст. 2923.
27. Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки : Закон України від 24.06.2004 р. № 1869-IV, у ред. Закону від 11.06.2009 р. № 1511-VI [Текст] // ВВР. — 2004. — № 46. — Ст. 512; 2009. — № 47–48. — Ст. 720.
28. Directive 2006/7/EC of the European Parliament and of the Council of 15 February 2006 concerning the management of bathing water quality and repealing Directive 76/160/EEC (Official Journal, L 64, 4.3.2006, p. 37–51) [Electronic resource] EUR-Lex. — URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:064:0037:0051:EN:PDF>.
29. Council Directive 91/271/EEC of 21 May 1991 concerning urban waste-water treatment (Official Journal, L 135, 30.5.1991, p. 40–52) [Electronic resource] EUR-Lex. — URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1991:135:0040:0052:EN:PDF>.
30. Правила приймання стічних вод підприємств у комунальні та відомчі системи каналізації населених пунктів України : затв. наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 19.02.2002 р. № 37 [Текст] // ОВУ. — 2002. — № 19. — Стор. 52. — Ст. 968.
31. Про тваринний світ : Закон України від 13.12.2001 р. № 2894-III [Текст] // ВВР. — 2002. — № 14. — Ст. 97.
32. Про Червону книгу України : Закон України від 07.02.2002 р. № 3055-III [Текст] // ВВР. — 2002. — № 30. — Ст. 201.
33. Про мисливське господарство та полювання : Закон України від 02.02.2000 р. № 1478-III [Текст] // ВВР. — 2000. — № 18. — Ст. 132.
34. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (дата підписання — 19.09.1979 р., Берн; ратифікована Верховною Радою України — 29.10.1996 р.) [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_032.
35. Про екологічну мережу України : Закон України від 24.06.2004 р. № 1864-IV [Текст] // ВВР. — 2004. — № 45. — Ст. 502.
36. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16.06.1992 р. № 2456-XII [Текст] // ВВР. — 1992. — № 34. — Ст. 502.
37. Про рослинний світ : Закон України від 09.04.1999 р. № 591-XIV [Текст] // ВВР. — 1999. — № 22–23. — Ст. 198.
38. Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів : Закон України від 08.07.2011 р. № 3677-VI [Текст] // ВВР. — 2012. — № 17. — Ст. 155.
39. Кліматична програма України, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 28.06.1997 р. № 650 [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/650-97-п>.

40. Положення про Державне агентство екологічних інвестицій України, затв. Указом Президента України від 13.04.2011 р. № 455/2011 [Текст] // ОВУ. — 2011. — № 29. — Стор. 281. — Ст. 1261.
41. Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України затв. Указом Президента України від 13.04.2011 р. № 452/2011 [Текст] // ОВУ. — 2011. — № 29. — Стор. 255. — Ст. 1258.
42. Проект Закону про регулювання у сфері енергозбереження [реєстр. № 7231 від 07.10.2010] [Електронний ресурс] Верховна Рада України. — URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=38724.
43. Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів : постанова Кабінету Міністрів України від 13.07.2000 р. № 1120 [Текст] // ОВУ. — 2000. — № 29. — Ст. 107.
44. Directive 2000/53/EC of the European Parliament and of the Council of 18 September 2000 on end-of life vehicles (Official Journal, L 269, 21.10.2000, p. 34-42) [Electronic resource] EUR-Lex. — URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2000:269:0034:0042:en:PDF>.
45. Directive 2002/95/EC of the European Parliament and of the Council of 27 January 2003 on the restriction of the use of certain hazardous substances in electrical and electronic equipment (Official Journal, L 37, 13.2.2003, p. 19–23) [Electronic resource] EUR-Lex. — URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:037:0019:0023:en:PDF>.
46. Directive 2002/96/EC of the European Parliament and of the Council of 27 January 2003 on waste electrical and electronic equipment (WEEE) (Official Journal, L 37, 13.2.2003, p. 24–39) [Electronic resource] EUR-Lex. — URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:037:0024:0038:en:PDF>.
47. Council Directive 96/82/EC of 9 December 1996 on the control of major-accident hazards involving dangerous substances (Official Journal, L 010, 14.01.1997, p. 0013 — 0033). [Electronic resource] EUR-Lex. — URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1997:010:0013:0033:EN:PDF>.
48. Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру : Закон України від 08.06.2000 р. № 1809-III [Текст] // ВВР. — 2000. — № 40. — Ст. 337.

*Рекомендовано до друку кафедрою цивільного права та процесу
Хмельницького університету управління та права
(протокол № 8 від 28 лютого 2012 року)*

Надійшла до редакції 02.03.2012

Лозинская С. В., Чудык–Белюсова Н. И. Европейская экологическая политика и ее влияние на реформирование законодательства Украины об охране окружающей среды

Освещаются вопросы нормативно-правового обеспечения отношений в сфере охраны окружающей природной среды в Украине и в законодательстве ЕС. Рассматриваются пути совершенствования экологического законодательства Украины в контексте его адаптации к законодательству ЕС, предлагаются приоритетные сферы по внесению изменений в действующее законодательство.

Ключевые слова: экологическое законодательство, законодательство ЕС, директивы ЕС, адаптация законодательства.

Lozinska, S. V.; Chudyk–Bilousova, N. I. European Environmental Policy and its Impact on the Reform of the Legislation of Ukraine on Environmental Protection

The authors reveal the regulatory issues to ensure relations in the field of environmental protection in Ukraine and EU legislation, consider ways to improve the environmental legislation of Ukraine in the context of its adaptation to the EU legislation, propose priority areas for changes to existing legislation.

Key words: Environmental Law, EU law, EU directives, adaptation of legislation.

